

Phẩm 6: ĐÀN-NA BA-LA-MẬT-ĐA

Đức Phật dạy tiếp:

–Này Xá-lợi-phất! Thế nào là Đại Bồ-tát vì Vô thượng Bồ-đề mà chuyên cần tu tập các pháp Ba-la-mật-đa, thực hành Bồ-tát hạnh?

Này Xá-lợi-phất! Đại Bồ-tát thực hành Bồ-tát hạnh tức là chuyên cần tu học sáu pháp Ba-la-mật-đa thì gọi là thực hành Bồ-tát hạnh.

Những gì gọi là sáu pháp Ba-la-mật-đa? Đó là Đàn-na ba-la-mật-đa, Thi-la ba-la-mật-đa, Sằn-đề ba-la-mật-đa, Tỳ-lê-da ba-la-mật-đa, Tĩnh lự ba-la-mật-đa và Bát-nhã ba-la-mật-đa. Đại Bồ-tát y theo sáu pháp Ba-la-mật-đa ấy mà thực hành đạo Bồ-tát.

Lại nữa, này Xá-lợi-phất! Thế nào gọi là Đại Bồ-tát y theo Đàn-na ba-la-mật-đa để thực hành Bồ-tát hạnh?

Lúc Đại Bồ-tát thực hành Đàn-na ba-la-mật-đa cầu độ chúng sinh, Đại Bồ-tát vì chúng sinh mà làm thí chủ. Nếu có Sa-môn hay Bà-la-môn đến cầu xin, Bồ-tát đều thí cho; cần ăn cho thức ăn, cần uống cho món uống, những vật ngon của lạ đều thí cho hết. Hoặc có người cầu xin y phục, xe cộ, hương hoa, giường ghế, chiếu mền, thuốc men, đèn đuốc, âm nhạc, tôi tớ, vàng bạc, châu báu, voi ngựa, rừng vườn, suối ao, trai gái, thê thiếp, kho tàng, hoặc có kẻ cầu xin đồ dùng của Luân vương, hoặc cầu xin tay chân, đầu mắt, máu thịt, xương tủy, Bồ-tát đều có thể vui mừng thí cho.

Này Xá-lợi-phất! Nói tóm lại Đại Bồ-tát thực hành đại thí chỉ thấy người đến cầu, tất cả vật cần dùng ở thế gian đều thí cho cả.

Này Xá-lợi-phất! Đại Bồ-tát thực hành Đàn-na ba-la-mật-đa lại có mười pháp bố thí thanh tịnh. Những gì là mười?

1. Đại Bồ-tát không có cầu tài vật bất chánh mà bố thí.
2. Đại Bồ-tát chẳng bức ngặt chúng sinh mà bố thí.
3. Đại Bồ-tát chẳng đe dọa chúng sinh mà bố thí.
4. Đại Bồ-tát chẳng từ chối chỗ yêu cầu mà bố thí.
5. Đại Bồ-tát chẳng xem xét diện mạo mà bố thí.
6. Đại Bồ-tát đối với chúng sinh lòng không ý tưởng phân biệt mà bố thí.
7. Đại Bồ-tát không có lòng tham ái mà bố thí.
8. Đại Bồ-tát không có lòng giận hờn mà bố thí.
9. Đại Bồ-tát chẳng cầu quốc độ mà bố thí.
10. Đại Bồ-tát đối với chúng sinh chẳng khinh miệt, xem họ là phước điền mà bố thí.

Đây gọi là Đại Bồ-tát thực hành mười pháp bố thí thanh tịnh để được viên mãn Đàn-na ba-la-mật-đa.

Lại nữa, này Xá-lợi-phất! Lúc thực hành Đàn-na ba-la-mật-đa, Đại Bồ-tát lại có mười pháp bố thí thanh tịnh. Những gì là mười?

1. Đại Bồ-tát chẳng hủy bỏ nghiệp báo mà bố thí.
2. Đại Bồ-tát chẳng có tà ý mà bố thí.
3. Đại Bồ-tát đều tin hiểu mà bố thí.
4. Đại Bồ-tát không chán mệt mà bố thí.
5. Đại Bồ-tát không biểu hiện tướng dạng mà bố thí.
6. Đại Bồ-tát mạnh mẽ phấn khởi mà bố thí.
7. Đại Bồ-tát không có ăn năn mà bố thí.
8. Đại Bồ-tát đối với người trì giới chẳng vì thiên vị cung kính mà bố thí.

9. Đại Bồ-tát đối với người phạm giới chẳng khinh bỉ mà bố thí.

10. Đại Bồ-tát chẳng cầu mong quả báo mà bố thí.

Đây là Đại Bồ-tát thực hành mười pháp bố thí thanh tịnh để được viên mãn Đản-na ba-la-mật-đa.

Lại nữa, này Xá-lợi-phất! Lúc thực hành Đản-na ba-la-mật-đa, Đại Bồ-tát lại có mười pháp bố thí thanh tịnh. Những gì là mười?

1. Đại Bồ-tát chẳng mắng nhiếc mà bố thí.
2. Đại Bồ-tát chẳng xoay lưng mà bố thí.
3. Đại Bồ-tát chẳng có không thanh tịnh mà bố thí.
4. Đại Bồ-tát chẳng hiện tướng giận dữ mà bố thí.
5. Đại Bồ-tát chẳng hiện tướng ghét mà bố thí.
6. Đại Bồ-tát chẳng hiện tướng giận hờn mà bố thí.
7. Đại Bồ-tát ân cần trịnh trọng mà bố thí.
8. Đại Bồ-tát tự tay cho mà bố thí.
9. Đại Bồ-tát chẳng có hứa nhiều cho ít mà bố thí.
10. Đại Bồ-tát chẳng cầu đòi sau mà bố thí.

Đây là Đại Bồ-tát thực hành mười pháp bố thí thanh tịnh để được viên mãn Đản-na ba-la-mật-đa.

Lại nữa, này Xá-lợi-phất! Lúc thực hành Đản-na ba-la-mật-đa, Đại Bồ-tát lại có mười pháp bố thí thanh tịnh. Những gì là mười?

1. Đại Bồ-tát luôn thường bố thí.
2. Đại Bồ-tát không lệ thuộc mà bố thí.
3. Đại Bồ-tát không sai biệt mà bố thí.
4. Đại Bồ-tát không duyên sự khác mà bố thí.
5. Đại Bồ-tát không kém yếu mà bố thí.
6. Đại Bồ-tát không mong sắc đẹp của cái và tự tại mà bố thí.
7. Đại Bồ-tát không cầu sinh các cõi trời mà bố thí.
8. Đại Bồ-tát không hồi hướng bậc Thanh văn, Độc giác mà bố thí.
9. Đại Bồ-tát không vì người thông minh chê trách mà bố thí.
10. Đại Bồ-tát hồi hướng Nhất thiết trí mà bố thí.

Đây gọi là Đại Bồ-tát thực hành mười pháp bố thí thanh tịnh để được viên mãn Đản-na ba-la-mật-đa.

Lại nữa, này Xá-lợi-phất! Lúc thực hành Đản-na ba-la-mật-đa, Đại Bồ-tát lại có mười pháp bố thí thanh tịnh. Những gì là mười? Đó là trong mười pháp bố thí đã nói ở trên ra khỏi hữu vi mà chứng được vô vi.

Lại nữa, này Xá-lợi-phất! Đại Bồ-tát bố thí như vậy có thể được mười công đức khen ngợi lợi ích thượng diệu. Những gì là mười?

1. Do bố thí món ăn mà Đại Bồ-tát được sống lâu, biện tài, sắc đẹp, an vui và khỏe mạnh.
2. Do bố thí món uống mà Đại Bồ-tát được rời hẳn phiền não khát ái.
3. Do bố thí các loại xe cộ mà Đại Bồ-tát được tất cả những sự lợi ích an vui.
4. Do bố thí y phục mà Đại Bồ-tát được thành tựu đức tầm quý, da dẻ sạch sẽ như màu hoàng kim.

5. Do bố thí hương hoa mà Đại Bồ-tát được tịnh giới, học rộng và các chánh định cùng Thánh hạnh.

6. Do bố thí hương bột, hương xoa mà Đại Bồ-tát được khắp thân thể thơm sạch và Thánh hạnh.

7. Do bố thí món ăn thượng vị mà Đại Bồ-tát được tướng tốt đại trượng phu “cam lộ thượng vị”.

8. Do bố thí phòng nhà mà Đại Bồ-tát được cùng các chúng sinh làm nhà, làm cửa, làm cứu hộ, làm chỗ ở, làm chỗ về, làm chỗ đến cho họ.

9. Do thương người bệnh mà bố thí thuốc men nên Đại Bồ-tát được không già, bệnh, chết, đầy đủ diệu dược cam lộ bất tử.

10. Do bố thí tất cả đồ cần dùng để sống mà Bồ-tát cảm được đầy đủ đồ dùng và trọn nên tất cả pháp Bồ-đề phần.

Đây gọi là vì Vô thượng Bồ-đề, Đại Bồ-tát tu hành bố thí ấy mà được mười công đức xung tán lợi ích thượng diệu để viên mãn Đán-na ba-la-mật-đa.

Lại nữa, này Xá-lợi-phất! Bố thí như vậy, Đại Bồ-tát lại được mười công đức thượng diệu. Những gì là mười?

1. Do bố thí đèn sáng mà Đại Bồ-tát được năm loại mắt thanh tịnh của Phật.

2. Do bố thí âm nhạc mà Đại Bồ-tát được Thiên nhĩ thanh tịnh của Phật.

3. Do bố thí vàng bạc, châu báu mà Đại Bồ-tát được đầy đủ ba mươi hai tướng tốt Đại trượng phu.

4. Do bố thí tạp bảo và hoa thơm đẹp mà Đại Bồ-tát được đầy đủ tám mươi tùy hình đẹp.

5. Do bố thí các loại voi ngựa, xe cộ mà Đại Bồ-tát được đồ chúng quyền thuộc rộng lớn đông nhiều.

6. Do bố thí vườn rừng, nhà mát mà Đại Bồ-tát được thành tựu chánh định giải thoát, Chánh chỉ, Chánh quán.

7. Do bố thí kho tàng, lúa gạo của cải mà Đại Bồ-tát được viên thành tạng Pháp bảo.

8. Do bố thí tôi trai, tớ gái mà Đại Bồ-tát viên mãn tự tại, thân tâm nhân vui.

9. Do bố thí con cái, thê thiếp mà Đại Bồ-tát được viên mãn Vô thượng Bồ-đề đáng yêu, đáng thích vừa ý muốn.

10. Do bố thí vương vị, thành quách mà Đại Bồ-tát được viên mãn Nhất thiết chủng trí. Bố thí như vậy gọi là nhiếp thọ mười công đức thượng diệu để được viên mãn Đán-na ba-la-mật-đa.

Lại nữa, này Xá-lợi-phất! Bố thí như vậy Đại Bồ-tát lại được mười công đức thượng diệu.

Những gì là mười?

1. Do bố thí năm dục thượng diệu mà Đại Bồ-tát được thanh tịnh giới, định, tuệ, giải thoát và giải thoát tri kiến.

2. Do bố thí đồ chơi tất mà Đại Bồ-tát được thanh tịnh du hý pháp lạc.

3. Do bố thí chân mà Đại Bồ-tát được viên mãn pháp nghĩa đi đến tòa Bồ-đề.

4. Do bố thí tay mà Đại Bồ-tát được viên mãn pháp thanh tịnh cứu tế chúng sinh.

5. Do bố thí tai, mũi mà Đại Bồ-tát được viên mãn thành tín các căn.

6. Do bố thí từng phần nơi thân mà Đại Bồ-tát được thân Phật oai nghiêm thanh tịnh không nhiễm.

7. Do bố thí mắt mà Đại Bồ-tát được Pháp nhãn thanh tịnh vô ngại.

8. Do bố thí máu thịt mà Đại Bồ-tát được thân mạng kiên cố nhiếp trì trưởng dưỡng căn lành chân thật cho tất cả chúng sinh.

9. Do bố thí tùy nãi mà Đại Bồ-tát đợc thân kim cang viên mãn chẳng thể phá hoại.

10. Do bố thí đầu mà Đại Bồ-tát đợc Nhất thiết chủng trí vô thượng tối thượng.

Này Xá-lợi-phát! Vì Vô thượng Bồ-đề mà Đại Bồ-tát thực hành bố thí ấy, nhiếp thọ tướng mạo ấy, đợc viên mãn Phật pháp và các công đức xung tán lợi ích thượng diệu, đều để viên thành Đản-na ba-la-mật-đa vậy.

Lại nữa, này Xá-lợi-phát! Lúc thực hành Đản-na ba-la-mật-đa, Đại Bồ-tát có tánh thông thái, trí tuệ rất sâu, dùng vô lượng phương tiện mà bố thí. Dem của cải thế gian mà cầu Thánh tài Vô thượng Chánh giác. Dem của sinh tử mà cầu của tiên cam lộ bất tử. Dem của hư dối chẳng bền chắc mà cầu của Hiền thánh chắc thật. Vì vậy mà Đại Bồ-tát thực hành bố thí rộng lớn.

Này Xá-lợi-phát! Đại Bồ-tát vì cầu Vô thượng Bồ-đề và đại Niết-bàn, lúc đem tài vật thế gian để bố thí, thì tất cả tài vật tốt thế gian đều xả thí hết. Vì sao? Vì y theo Vô thượng Chánh đẳng giác.

Này Xá-lợi-phát! Như nhà nông ở thế gian nương sức trâu cày bừa ruộng đất xong thì gieo giống, do đó nhà nông ấy lần lượt đợc vàng bạc, châu báu, y phục tốt đẹp. Vì sao? Vì trong đời không có tài vật nào bằng lúa gạo. Cũng vậy, Đại Bồ-tát có lúc có phần nương tài vật thế gian mà chứng đợc Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác.

Lại nữa, này Xá-lợi-phát! Như bò sữa có lúc ăn cỏ khô, có lúc ăn cỏ ướt, có lúc uống nước lạnh, có lúc uống nước ấm mà có thể sản xuất sữa, bơ, sinh tô, thực tô và đề hồ. Cũng vậy, nương Vô thượng Chánh giác thực hành tài thí thế gian, Đại Bồ-tát có thể đợc quả báo Chuyển luân vương, hoặc quả báo Đế Thích và Phạm vương. Do đợc ba quả báo ấy mà bậc Thập địa Bồ-tát mau đợc viên mãn mười Trí lực, bốn Vô sở úy của Như Lai. Do sự bố thí ấy mà đủ ngàn công đức phát khởi mười tám pháp Phật bất cộng, đủ ngàn công đức phát khởi sáu mươi thứ âm thanh vi diệu viên mãn, đủ trăm công đức phát khởi mỗi mỗi tướng tốt Đại trượng phu, đủ hai trăm công đức phát khởi tướng Vô kiến đánh, lại vượt gấp trăm lần hơn công đức thành tựu viên mãn tướng loa kè của Như Lai, lại vượt khỏi trăm ngàn lần câu-chỉ hơn công đức thành tựu tướng bốn mươi chiếc răng trắng đều bằng chẳng thừa, chẳng khuyết của Như Lai. Những tướng như thế, vô lượng công đức hợp thành đức tướng của Như Lai như vậy đều do bố thí mà mau phát khởi viên mãn.

Lại nữa, này Xá-lợi-phát! Lúc thực hành Đản-na ba-la-mật-đa, đối với người xin, Đại Bồ-tát sinh tâm đại Từ mà bố thí. Tâm đại Từ ấy nối tiếp phát khởi như hằng hà sa mới đợc thành mãn, trong ấy không xen dứt Phật chánh định.

Này Xá-lợi-phát! Đức Như Lai an trụ chánh định ấy có thể từ mỗi lỗ chân lông phát xuất trăm chánh định như sông Hằng chảy mãi mà luôn tự tại. Vì thế nên biết rằng Đức Như Lai có tất cả thần thông biến hóa đều do thực hành bố thí mà nên.

Này Xá-lợi-phát! Bao nhiêu Phật pháp mà Đức Như Lai có đều do ngày trước lúc tu Bồ-tát hạnh làm việc bố thí tài vật thế gian.

Đây gọi là Đại Bồ-tát lúc thực hành bố thí vì cầu cam lộ bất tử, vì cầu Thánh tài bền vững, vì cầu Vô thượng Bồ-đề, vì cầu đại Niết-bàn. Như vậy có nghĩa là vì chứng Vô thượng Bồ-đề Đại Bồ-tát nương tài vật thế gian để bố thí mà hợp đúng với Đản-na ba-la-mật-đa.

Lại nữa, này Xá-lợi-phát! Đại Bồ-tát lúc thực hành Đản-na ba-la-mật-đa có vô lượng tướng dạng, nay Đức Như Lai sẽ nói. Thuở quá khứ vô số, vô lượng chẳng thể nghĩ bàn a-tăng-kỳ kiếp, có Đức Phật xuất thế hiệu là Bàn-kỳ-la-tư Như Lai, Ứng Cúng, Chánh Biến Tri, Minh Hạnh Túc, Thiện Thệ, Thế Gian Giải, Vô Thượng Sĩ, Điều Ngự Trượng Phu, Thiên Nhân Sư, Phật Thế Tôn.

Này Xá-lợi-phất! Đức Phật Bằng-kỳ-la-tư ấy trụ thế thọ mười ngàn năm cùng trăm ngàn đại Tỳ-kheo Thanh văn câu hội. Các vị ấy đều là bậc A-la-hán, xa rời các phiền não, đầy đủ đại thế lực, cho đến tâm đều được tự tại, đạt đến chỗ cứu cánh tối thắng.

Thời kỳ ấy có người dệt lụa tên là Chúc Phưởng Tuyền. Người đó hình mạo đoan chánh dễ mến. Chỗ người ấy làm việc cách chỗ Đức Phật Bằng-kỳ-la-tư chẳng xa. Mỗi ngày xế chiều lúc về nhà, người ấy đến chỗ Đức Phật dâng lên một sợi tơ nhỏ và bạch Phật:

–Mong Đức Thế Tôn thương xót tôi mà nhận sợi tơ này, nhờ thiện căn đây mà đời sau tôi sẽ được thành Phật độ tất cả chúng sinh.” Đức Phật Bằng-kỳ-la-tư liền thân nhận. Mỗi ngày dâng cúng một sợi tơ như vậy đủ một ngàn năm trăm sợi. Do phước cúng dường ấy mà thời gian sau người thợ dệt tơ Chúc Phưởng Tuyền trải qua mười lăm câu-chi kiếp chẳng đọa ác đạo, lại trải qua ngàn câu-chi lần làm Chuyển luân vương, lại trải qua ngàn câu-chi lần làm Thiên đế Thích, do căn lành, nhu hòa, hân hoan vi diệu ấy nên lại được gần gũi phụng thờ cúng dường hoa hương, hương hoa, hương bột, hương man, phan lọng, y phục, đồ ẩm thực, tọa cụ, ngọa cụ, thuốc men trị bệnh..., tất cả các vật cho ngàn câu-chi Đức Phật. Sau đó trải qua một a-tăng-kỳ kiếp, người ấy xuất thế chứng Vô thượng Bồ-đề hiệu Thiện Nhiếp Thọ Như Lai, Ứng Cúng, Chánh Biến Tri, Minh Hạnh Túc, Thiện Thệ, Thế Gian Giải, Vô Thượng Sĩ, Điều Ngự Trượng Phu, Thiên Nhân Sư, Phật Thế Tôn, trụ thế thọ hai mươi câu-chi năm, có hai mươi câu-chi na-do-tha đại đệ tử Thanh văn đều là bậc đại A-la-hán. Đức Phật Thiện Nhiếp Thọ thành lập năm câu-chi Đại Bồ-tát an trụ nơi Vô thượng Bồ-đề. Diễn thuyết diệu pháp, tạo lợi ích an lạc cho vô lượng vô số chúng sinh xong, Đức Phật Thiện Nhiếp Thọ thị hiện nhập Niết-bàn, chánh pháp ở đời đủ một ngàn năm, xá-lợi lưu bố cúng dường khắp mọi nơi cũng như thời gian sau này khi ta nhập Niết-bàn.

Này Xá-lợi-phất! Ông nên quan sát do bố thí chút ít tơ sợi mà phát tâm lớn nên lần lượt thành tựu tròn đủ Phật pháp. Công đức to lớn ấy do tâm rộng lớn chớ chẳng phải do nơi sợi tơ. Vì sao? Vì nếu bố thí rộng lớn mà chẳng do tâm thì như vị thí chủ Chúc Phưởng Tuyền kia đem ít chỉ tơ bố thí lẽ ra chẳng được tâm thanh tịnh cứu cánh. Vì thế nên phải quan sát Đại Bồ-tát lúc thực hành Đàn-na ba-la-mật-đa, y theo tài thí thế gian bèn được viên mãn tất cả công đức.

Này Xá-lợi-phất! Lúc thực hành Đàn-na ba-la-mật-đa, tánh của Bồ-tát thông minh, trí tuệ rất sâu, nhân bố thí chút ít mà kết quả nhiều. Do sức trí nên kết quả tăng thượng. Do sức tuệ nên kết quả rất thù thắng. Do sức hồi hướng nên kết quả vô biên.

Bấy giờ, Đức Thế Tôn muốn tuyên lại nghĩa ấy mà nói kệ rằng:

*Bố thí chẳng cầu tài sắc tốt
Cũng chẳng mong cảm báo trời, người
Vì cầu vô thượng thắng Bồ-đề
Thí ít bèn cảm vô lượng phước.
Bố thí chẳng cầu danh khen tặng
Chưa từng vì vui và đồ chúng
Cũng chẳng cầu phước báu thế gian
Thí ít mà được quả rất lớn.
Bố thí uống ăn và y phục
Chẳng cầu phước người và phước trời
Vì cầu biết rõ môn cam lộ
Thí vật chút ít được phước lớn.
Đã không bồn chồn và cao ngạo*

Cũng rời dua dối và ghét tham
Các duyên biếng lười đều rời bỏ
Chỉ siêng bố thí giúp cho đời.
Gạo tiền ngôi vua và thân mạng
Vui vẻ thí cho lòng chẳng đổi
Khéo thí như vậy được quả lớn
Bồ-đề giải thoát chẳng phải khó;
Mến mừng với người đến cầu xin
Xem như cha mẹ, như vợ con
Có bao của vật thường bố thí
Thấy người được của lòng không ganh.
Lúc bố thí bị người phá hoại
Đất đá, gậy gộc làm hại mình
Dù bị khổ nhục lòng không giận
Lời vẫn dịu dàng, lòng vẫn vui.
Thí cho kẻ oán như người thân
Với kẻ sợ hãi ban vô úy
Có bao của vật đều thí cả
Lòng vẫn chưa từng có tiếc nuối
Luôn cầu pháp Vô thượng Bồ-đề
Chẳng hề mong cầu ngôi đế vương,
Rời xa chốn mỹ lệ thế gian
Thường siêng phụng hành pháp bố thí
Trừ kẻ tham cầu các uế dục
Những ai muốn cầu ngôi đế vương.
Thế nên người trí chẳng tham ưa
Năm dục, ngôi vua và cõi trời
Đại Bồ-tát thực hành bố thí
Luôn cầu Phật Bồ-đề Vô thượng
Quên bỏ thân mạng và sự vật
Mau chóng cảm được nhiều an lạc.
Bồ-tát trí tuệ hành bố thí
Chưa từng rời xa Vô thượng giác
Chẳng cầu sắc đẹp, tiền của nhiều
Cũng chẳng mong cõi trời hưởng phước.
Ai cầu Niết-bàn vô sở y
Rời xa tất cả những mong muốn
Nếu hay tu tập khéo như vậy
Gọi là người biết đạo, khai đạo.

Này Xá-lợi-phất! Đại Bồ-tát trí tuệ thành tựu đầy đủ sự bố thí ấy, khéo có thể tu hành Bồ-tát hạnh không có nghi lầm.

Đây gọi là Đản-na ba-la-mật-đa của Đại Bồ-tát. Nếu các Đại Bồ-tát vì Vô thượng Bồ-đề mà tu hành Bồ-tát hạnh ấy, thì tất cả chúng ma, ma dân, thiên ma không thể nhiều loạn được Đại Bồ-tát ấy, cũng chẳng bị thua bại vì các ngoại đạo hay thế luận.

